

I. Για μια Βιομηχανική Πολιτική στη δεκαετία του 90

1. Εισαγωγή

Η Ελλάδα εισήλθε στη δεκαετία του 90 με αυξανόμενες τάσεις αποβιομηχάνισης που εντείνονται από την απρογραμμάτιστη ασυντόνιστη και ευκαιριακή βιομηχανική πολιτική που ασκεί η Ν.Δ. και στηρίζεται στην αρχή της ιδιωτικοποίησης. *και της λειτουργίας της ελεύθερης αγοράς.*

Η Ελλάδα ως πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, εδώ και 10 χρόνια, παρακολουθεί ολονέν απομακρυνόμενη τις μεγάλες διαρθρωτικές μεταβολές που σημειώνονται στις άλλες κοινοτικές οικονομίες και δημιουργούν ελπίδες για μια ανταγωνιστική παρουσία στον διεθνή χώρο.

2. Διεθνές πλαίσιο :

Κοινοτική βιομηχανία και ενδεικτικές κατευθύνσεις πολιτικής

Η αναστροφή της οικονομικής κατάστασης που δημιουργήθηκε στη δεκαετία του 80 (στασιμότητα, ανεργία, αποβιομηχάνιση) στηρίχθηκε σε τρεις (3) κύριους παράγοντες.

1. Τη μακροοικονομική σταθεροποίηση

2. Την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και

3. Σε ουσιαστικά μέτρα που αποσκοπούσαν στην ενδυνάμυνση της οικονομικής και τεχνολογικής βάσης.

Η εξασφάλιση συνθηκών με μακροπρόθεσμες προοπτικές και ο υψηλός βαθμός συνέπειας και διαφάνειας είχε σαν αποτέλεσμα την προώθηση σημαντικών βιομηχανικών επενδύσεων που επέτρεψαν θετικές επιδόσεις για την κοινοτική βιομηχανία των οποίων η διατήρηση και βελτίωση προϋποθέτει τεχνολογική, εμπορική και οικονομική ευρωστία.

Από την ικανότητα επιτυχούς αντιμετώπισης του διεθνούς ανταγωνισμού εξαρτάται και η συνεχής βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης

και απασχόλησης στην Κοινότητα. "Οι αποδοτικές επενδύσεις τόσο για εξοπλισμό και τεχνογνωσία όσο και για κατάρτιση και εξειδίκευση σε συνδυασμό με την ικανότητα 1) αποτελεσματικού ελέγχου της διάδοσης των τεχνολογικών καινοτομιών και 2) εξασφάλισης του ανθρώπινου δυναμικού που θα ανταποκρίνεται στις τεχνολογικές εξελίξεις και τη νέα οργάνωση εργασίας" αποτελούν τις προκλήσεις για την κοινοτική βιομηχανία στο πλαίσιο επιτυχούς αντιμετώπισης του διεθνούς ανταγωνισμού. Παράλληλα παρατηρείται μιά μετατόπιση της έμφασης στην παραγωγή, από βιομηχανική παραγωγή σε παραγωγή γνώσεων και ιδεών με ανάπτυξη δηλαδή των μέσων επικοινωνίας και πληροφόρησης.

Το πλαίσιο της κοινοτικής βιομηχανικής πολιτικής που προτείνεται για τη δεκαετία του 90 (ΚΟΜ 90, 556/ΝΟΕ 90) αναφέρεται σε κατευθύνσεις πολιτικής που δίνουν έμφαση στη δημιουργία κατάλληλου επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Στο πλαίσιο αυτό η διαρθρωτική προσαρμογή της Κοινοτικής βιομηχανίας στις μεταβαλλόμενες διεθνείς συνθήκες αποτελεί μια συνεχή διαδικασία που η επιτυχία της εξαρτάται από τις επιδόσεις της Κοινότητας στην βελτίωση ανταγωνιστικότητάς της.

Η δημιουργία σταθερών μακροπρόθεσμων συνθηκών για την αποτελεσματική λειτουργία της αγοράς (ανταγωνιστικό περιβάλλον - υψηλό επίπεδο κατάρτισης - κοινωνική συνοχή) συμβάλλει στη διαμόρφωση κατάλληλου περιβάλλοντος για την διαρθρωτική προσαρμογή η οποία μπορεί να ενισχυθεί από τις διαδικασίες ολοκλήρωσης της Εσωτερικής αγοράς που βρίσκονται σε εξέλιξη.

Στις δημόσιες αρχές, ανατίθενται δραστηριότητες επιτάχυνσης της διαδικασίας της διαρθρωτικής προσαρμογής όπως :

- 1) Η δημιουργία υποδομής (εκπαίδευση-ενεργειακά και τηλεπικοινωνιακά δίκτυα - έρευνα και ανάπτυξη)
- 2) η κατάργηση περιττών και λεπτομερειακών γραφειοκρατικών ρυθμίσεων
- 3) η εξασφάλιση του διαλόγου μεταξύ των ενδιαφερομένων φορέων πριν την άσκηση διάφορων πολιτικών (επενδύσεις-απασχόληση-περιβάλλον)
- 4) Η επιλογή εποικοδομητικής προσέγγισης για την προσαρμογή (π.χ. προώθηση "κλαδικών" αμυντικών πολιτικών που προωθούν τη διαρθρωτική προσαρμογή).
- 5) η διατήρηση ανοικτής προσέγγισης σε σχέση με τις αγορές α) προϊόντων, β) επενδύσεων.

Ως κύριος καταλύτης (πολιτική που ευνοεί την πρωτοβουλία των επιχειρήσεων) κρίνεται το πρόγραμμα ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς και ιδιαίτερα ορισμένοι τομείς του προγράμματος που αφορούν :

- α) τα πρότυπα και την ποιότητα προϊόντων
- β) τις κρατικές προμήθειες
- γ) την κατάργηση των εθνικών ποσοτώσεων
- δ) την θέσπιση νομικού πλαισίου για τις επιχειρήσεις
- ε) την ενίσχυση των διευρωπαϊκών δικτύων (μεταφορές-τηλεπικοινωνίες - ενέργεια - έρευνα και ανάπτυξη).

Η Κοινότητα ως σημαντικός διεθνής εμπορικός εταίρος είναι σε θέση να επιηρεάσει αποφασιστικά την διαμόρφωση των όρων συνολικών συμφωνιών (π.χ. Γύρος Ουρουγουάης), σχετικά με τους διεθνείς κανόνες του παιχνιδιού. "Μιά ανοικτή και προσεκτική εμπορική πολιτική που στηρίζεται στην αυστηρή εφαρμογή των

συμφωνημένων διεθνών κανόνων αποτελεί αναγκαίο συμπλήρωμα για το άνοιγμα της εσωτερικής αγοράς".

Η βελτίωση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επιτυχή άσκηση μιας κοινοτικής βιομηχανικής πολιτικής που στηρίζεται, όπως προαναφέρθηκε, στη δημιουργία οικονομικού περιβάλλοντος ευνοϊκού για την ανάπτυξη της ιδιωτικής πρωτοβουλίας και τις επενδύσεις μέσα στην κοινότητα.

II. Κατάσταση και προοπτικές Ελληνικής Βιομηχανίας

Η εγχώρια βιομηχανία εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από συγκέντρωση της παραγωγής σε κλάδους/προϊόντα περιορισμένης διεθνούς ζήτησης, χαμηλή ανταγωνιστικότητα, περιορισμένη εξωστρέφεια ακόμα και στην αγορά της ΕΟΚ, ανεπάρκεια παραγωγικής και οργανωτικής υποδομής, για να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις μιας δυναμικής ανάπτυξης με ευρύτερες προεκτάσεις για μια σταθερή και συνεχή οικονομική πρόοδο της χώρας.

Στη διαμόρφωση της σημερινής υποτονικής βιομηχανικής δραστηριότητας και "άθλιας" φυσιολογίας της βιομηχανίας συνέβαλαν, σε μεγάλο βαθμό οι παρακάτω παράγοντες :

- (ι) η ανεπαρκής πολιτική μακροοικονομικής διαχείρισης που ακολουθήθηκε για μακρά περίοδο, χαρακτηριζόμενη κυρίως από ισχυρές και μη επαρκώς ελεγχόμενες πληθωριστικές πιέσεις δημιούργησε ή ενίσχυσε υπάρχουσες συνθήκες αβέβαιου περιβάλλοντος για τους πιθανούς επενδυτές.

Τα αναπτυξιακά κίνητρα (Ν.1262) δεν κατάφεραν να ανακόψουν τις δυσμενείς εξελίξεις στην επενδυτική δραστηριότητα όχι τόσο διότι δεν ήταν αρκετά ισχυρά, αλλά κυρίως διότι η διαδικασία και οι μηχανισμοί για την χορήγησή τους δεν ήταν αποτελεσματικοί και αποθάρρυναν μάλλον παρά προσέλκυαν το ενδιαφέρον των επενδυτών σε κλάδους/προϊόντα με μακροχρόνιες προοπτικές και ψηλή αποδοτικότητα. Εκτός από τις αδυναμίες αυτές, βασικά αίτια της επενδυτικής απραξίας ήταν η κάμψη της ανταγωνιστικότητας και η μείωση της αποδοτικότητας των επιχειρήσεων, που σε ωρισμένο βαθμό ήταν αποτέλεσμα της πολιτικής τιμών και εισοδημάτων που ακολουθήθηκε σε συνδυασμό με την διατήρηση της παρά-

γωγικότητας σε χαμηλά επίπεδα, ενώ η συναλλαγματική πολιτική δεν συνέβαλε όσο θα έπρεπε στην ενίσχυση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας του τομέα. Η κατάσταση φαίνεται να έχει επιδεινωθεί τον τελευταίο καιρό.

Η αποκατάσταση ενός σταθερού μακροοικονομικού περιβάλλοντος είναι λοιπόν κρίσιμης σημασίας για ανάκαμψη της βιομηχανίας και την ανάπτυξή της σε μόνιμη βάση. Η χάραξη μακροοικονομικής πολιτικής δεν θα πρέπει να αντιστρατεύεται βασικούς στόχους της βιομηχανικής πολιτικής και να δημιουργεί προβλήματα ανταγωνιστικότητας, ιδιαίτερα σε κλάδους/προϊόντα που αντιμετωπίζουν έντονο διεθνή ανταγωνισμό. Η άμβλυση των μακροοικονομικών ανισορροπιών, η προώθηση των εξαγωγών και των επενδύσεων, η ανάπτυξη της έρευνας και τεχνολογίας, ο εκσυγχρονισμός του Τραπεζικού συστήματος και της Κεφαλαιαγοράς (ιδιαίτερα ενόψει της πλήρους απελευθέρωσης της κίνησης κεφαλαίων στην Κοινότητα) αφορούν και επηρεάζουν αποφαστικά την πορεία της ελληνικής οικονομίας. Έχουν ιδιαίτερη σημασία για την βιομηχανία και αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την περαιτέρω ανάπτυξή της.

Θα πρέπει ακόμα να τονιστεί ότι η ενδυνάμωση του ρόλου και της γενικότερης τεχνικής και οργανωτικής υποδομής των μικρομεσαίων επιχειρήσεων αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο της οποιασδήποτε αναπτυξιακής πολιτικής της βιομηχανίας. Θα πρέπει βέβαια να επανεξεταστεί με πολύ προσοχή κατά πόσο είναι επιθυμητή και αποτελεσματική η διαμόρφωση ειδικής πολιτικής ΜΜΕ, δεδομένου ότι εάν εξετάσει κανείς την ελληνική βιομηχανία στο ευρύτερο κοινοτικό πλαίσιο όπως αυτό διαμορφώνεται σήμερα και ιδιαίτερα μετά το 1992, το σύνολο του τομέα αποτελείται από μικρομεσαίες μονάδες.

(ιι) η υψηλή συγκέντρωση/εξειδίκευση σε κλάδους με χαμηλή εγχώρια και στάσιμη διεθνή ζήτηση, χωρίς να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή για ποιοτική αναδιάρθρωση/αναβάθμιση της βιομηχανικής παραγωγής, για ριζική βελτίωση συνθηκών διοίκησης/διαχείρισης των επιχειρήσεων καθώς και των υπηρεσιών στήριξης και ανάπτυξης της επιχειρηματικής δραστηριότητας (π.χ. επαγγελματική κατάρτιση, διάχυση προωθημένης τεχνολογίας, υπηρεσίες marketing και πληροφόρησης).

Η εξειδίκευση αυτή κατέληξε να είναι ιδιαίτερα ευάλωτη σε αυξήσεις του (πραγματικού) κόστους εργασίας, σε μια φάση της βιομηχανικής "ανάπτυξης" που το συγκριτικό πλεονέκτημα του χαμηλού κόστους εργασίας έχει πλέον αποδυναμωθεί.

Η εξειδίκευση αυτή κατέστησε ακόμα πιο δυσχερή την αναπροσαρμογή και τον εκσυγχρονισμό του βιομηχανικού τομέα και οδήγησε σε υποβάθμιση του παραγωγικού του δυναμικού. Αυτό ενισχύεται και από το γεγονός ότι σημειώνεται ταυτόχρονα σημαντική συρρίκνωση των επενδύσεων σε κλάδους ενδιάμεσων προϊόντων και κεφαλαιουχικών αγαθών. Αποτέλεσμα ήταν να αυξηθεί η διείσδυση εισαγωγών σε προϊόντα των κλάδων αυτών με αντίστοιχη σημαντική επιβάρυνση του ισοζυγίου πληρωμών της χώρας.

(ιιι) Υψηλός βαθμός εξωτερικού δανεισμού (ξένων έναντι ιδίων κεφαλαίων) των επιχειρηματικών μονάδων της μεταποίησης, οι οποίες παράλληλα χρηματοδοτούν έμμεσα το εμπόριο. Η μειωτική αυτή προσέγγιση συνοδεύτηκε με κερδοφόρα βραχυχρόνια αποτελέσματα σε περιόδους που οι συνθήκες της αγοράς ήταν ευνοϊκές. Σε περιόδους όμως στασιμότητας αποδείχθηκε ριψοκίνδυνη και συνοδεύτηκε με δραματικές εξελίξεις

που κατέληξαν στην δημιουργία πλειάδας προβληματικών επιχειρήσεων. Η αναδιοργάνωση και αναδιάρθρωση της παραγωγής των επιχειρήσεων αυτών είναι πλέον αναγκαία προϋπόθεση εξυγίανσης τους και μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο πολιτικής αντιπαράθεσης με την φιλελεύθερη προσέγγιση της Ν.Δ., ιδιωτικοποίηση δηλαδή με οποιοδήποτε κοινωνικοοικονομικό κόστος.

Η πορεία της ελληνικής βιομηχανίας θα κριθεί αποφασιστικά από τον βαθμό προσαρμοστικότητάς της στις νέες συνθήκες που δημιουργούνται κυρίως στον ευρύτερο Κοινοτικό χώρο με την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, την πλήρη απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίου και την εγκαθίδρυση της οικονομικής και νομοματικής ένωσης, ιδιαίτερη σημασία για τη χώρα μας στην σύγκλιση των οικονομικών επιδόσεων καθώς και την οικονομική και κοινωνική συνοχή της Κοινότητας.

Η προσαρμογή αυτή της βιομηχανίας είναι αναγκαία για να αντιμετωπίσουμε τον διεθνή ανταγωνισμό και να ωφεληθεί από τα πλεονεκτήματα της εσωτερικής αγοράς. Στην προσπάθεια αυτή δεν θα πρέπει να αγνοηθούν τα δικαιώματα των εργαζομένων. Η απελευθέρωση της εσωτερικής αγοράς δεν θα πρέπει να οδηγήσει σε συρρίκνωση της βιομηχανικής δραστηριότητας και των υπηρεσιών. Στη διαμόρφωση όμως μιας στρατηγικής βιομηχανικής θα πρέπει να περιλαμβάνεται και η κοινωνική διάσταση με στόχο την επίτευξη υψηλού βαθμού οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.

Η ανάγκη προσαρμοστικότητας επεκτείνεται και στις νέες συνθήκες που δημιουργούνται στον ευρύτερο διεθνή χώρο με την αναμενόμενη επικράτηση οικονομικά φιλελεύθερων τάσεων κατά τον νέο γύρο των διαπραγματεύσεων της GATT (Γύρος Ουρου-

γούσης) και την εξάλειψη των προστατευτικών ρυθμίσεων σε τομείς εξωτερικού εμπορίου που έχουν σοβαρές επιπτώσεις για ορισμένους τουλάχιστον κλάδους π.χ. κλωστοϋφαντουργία, χαλυβουργία.

Οι εξελίξεις στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης παρέχουν πρόσθετες δυνατότητες οικονομικής συνεργασίας στα πλαίσια ενός μακροχρόνιου ορίζοντα, εκμεταλλευόμενοι τις ιστορικές και εμπορικές σχέσεις καθώς και τη γειτνίασή μας με ωρισμένες από αυτές.

3. Ανάγκη διαμόρφωσης μιας Εθνικής στρατηγικής βιομηχανικής ανάπτυξης

Το στίγμα μιας στρατηγικής ανάπτυξης το δίνουν οι επενδυτικές επιλογές. Όσο ορθολογικά και αν έχει σχεδιαστεί μια στρατηγική βιομηχανικής ανάπτυξης είναι καταδικασμένη να αποτύχει εάν ταυτόχρονα δεν λειτουργήσουν συντονισμένα οι μηχανισμοί προσανατολισμού και κατάλληλης αξιοποίησης των επενδυτικών πόρων εθνικών ή ξένων.

Οι μηχανισμοί αυτοί σε μια μικτή οικονομία είναι τόσο οι δυνάμεις της αγοράς όσο και η κρατική παρέμβαση. Επιπλέον η βιομηχανική πολιτική θα πρέπει να σχεδιαστεί έτσι ώστε να συμβιβάζει ενδεχόμενα αντικρουόμενους στόχους. Η βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας, βασική επιδίωξη, δεν θα πρέπει να συγκρούεται με κοινωνικούς στόχους που αφορούν τις συνθήκες εργασίας υγείας και εργασιακών σχέσεων και την προστασία του περιβάλλοντος.

Το πλέγμα των μέτρων που συνθέτουν την ελληνική βιομηχανική πολιτική για τη δεκαετία του 90 θα πρέπει :

- 1) Να κινείται στο πλαίσιο των κοινοτικών κατευθύνσεων βιομηχανικής πολιτικής και
- 2) Να λαμβάνει υπόψη τη μορφολογία, τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά και τις δυνατότητες που απορρέουν από τη σημερινή κατάσταση και προοπτικές της ελληνικής βιομηχανίας.

Η αναδιάρθρωση και ποιοτική αναβάθμιση της παραγωγής θα πρέπει να κινηθεί στο πλαίσιο της διαρθρωτικής προσαρμογής που υπαγορεύει το μεταβαλλόμενο διεθνές περιβάλλον. Υπό την έννοια αυτή ο εξαγωγικός προσανατολισμός και η διεύρυνση των δυνατοτήτων τοποθέτησης των ελληνικών προϊόντων στη διεθνή αγορά αποτελεί μονόδρομο για την ανάπτυξη της εθνικής βιομηχανίας. Στις διαμορφούμενες συνθήκες της δεκαετίας του 90 η μη ανταγωνιστική παρουσία των βιομηχανικών προϊόντων στη διεθνή αγορά σημαίνει σε μεγάλο βαθμό αδυναμία τοποθέτησης των προϊόντων και στην εσωτερική αγορά.

Η επίτευξη και διατήρηση ενός σταθερού μακροοικονομικού πλαισίου αποτελεί βασική προϋπόθεση για ανάληψη πρωτοβουλιών στο χώρο της βιομηχανίας. Όμως η οικονομική και κοινωνική συνοχή σε κοινοτικό επίπεδο είναι που θα υπαγορεύσει τη λήψη οδυνηρών ενδεχόμενα αποφάσεων προς την κατεύθυνση όμως της διεύρυνσης και βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας της εθνικής παραγωγικής βάσης.

III. Πρόταση κατευθύνσεων βιομηχανικής Πολιτικής για την Ελληνική Βιομηχανία

Με δεδομένες τις αδυναμίες και τα προβλήματα του βιομηχανικού τομέα, τις αβεβαιότητες αλλά και τις προκλήσεις στο διεθνές ανταγωνιστικό περιβάλλον, η αναβάθμιση και ανάπτυξη της ελληνικής βιομηχανίας πρέπει να στηριχθεί :

(α) στην τεχνολογική ανανέωση και ανάπτυξη της τεχνολογικής ικανότητας της ακόμα και σε τομείς που θεωρούνται παραδοσιακοί αλλά ωριμαμένα προϊόντα τους είναι υψηλών τεχνολογικών απαιτήσεων και αυξημένης διεθνούς ζήτησης, (β) στην αναδιάρθρωση και ποιοτική αναβάθμιση της παραγωγής, (γ) στην βελτίωση της παραγωγικότητας του τομέα (δ) στην εξασφάλιση του κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού, με αναβάθμιση της βιομηχανικής εκπαίδευσης, ώστε να ανταποκρίνεται στις τεχνολογικές εξελίξεις και τη νέα οργάνωση εργασίας (ε) στην επιθετική εξαγωγική πολιτική η οποία είναι ιδιαίτερα αναγκαία μετά την κατάργηση των άμεσων εξαγωγικών ενισχύσεων και την απελευθέρωση του διεθνούς εμπορίου.

Ειδικότερα η αναδιάρθρωση και ποιοτική αναβάθμιση της ελληνικής βιομηχανίας θα επιχειρηθεί με :

1. Την τεχνολογική ανανέωση και εκσυγχρονισμό της υφιστάμενης παραγωγικής βάσης.

Η συντονισμένη δραστηριοποίηση δημόσιου και ιδιωτικού τομέα προς την κατεύθυνση σχεδιασμού και υλοποίησης ενός προγράμματος αξιοποίησης των υγιών τμημάτων της υφιστάμενης παραγωγικής βάσης, βασισμένου σε μια ευρύτερη κοινωνική συναίνεση θα συμβάλλει αποφασιστικά τόσο στην επιτάχυνση εξόδου από την κρίση της μεταποίησης όσο και στην διαμόρφωση των προϋποθέσεων που θα επιτρέψουν την υλοποίηση της διαρθρωτικής προσαρμογής.

Η μαζική μεταφορά τεχνογνωσίας δεν κατέσται δυνατή μέσω μαζικών επενδύσεων υψηλής τεχνολογίας.

Θα πρέπει λοιπόν να καταβληθεί σοβαρή προσπάθεια αξιοποίησης των δυνατοτήτων για μεταφορά τεχνογνωσίας στα διεθνή κυρίως Κοινοτικά προγράμματα E και T.

Στο πλαίσιο των νέων συνθηκών που επικρατούν στο διεθνές περιβάλλον και ευνοούν οριζόντιες και όχι κλαδικές παρεμβάσεις η επίλυση των προβλημάτων των υπερχρεωμένων ελληνικών επιχειρήσεων αντιμετωπίζονται με αναπτυξιακά εξυγιαντικά κατά περίπτωση σχέδια με προσανατολισμό την ανταγωνιστική λειτουργία των.

Κρατικές ενισχύσεις κλαδικού χαρακτήρα μπορούν να αποτελέσουν μόνο βραχύχρονες ή το πολύ μεσόχρονες παρεμβάσεις ενταγμένες όμως στο βασικό στόχο διευκόλυνσης των διαρθρωτικών προσαρμογών.

Το οξύ πρόβλημα της ανεύρεσης των αναγκαίων κεφαλαίων από τις επιχειρήσεις για τον εκσυγχρονισμό της παραγωγικής βάσης της μεταποίησης μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο μέσα στα πλαίσια που διαγράφονται από την απελευθέρωση των εθνικών αγορών και την ανάπτυξη της κεφαλαιαγοράς. Το δανειακό κεφάλαιο είναι και πιθανότατα θα παραμείνει ακριβό για τις επιχειρήσεις, που πρέπει πλέον να αξιοποιήσουν τη δυνατότητα, που δεν υπήρχε στο παρελθόν, άντλησης σημαντικών κεφαλαίων από το χρηματιστήριο. Τρεις στις τέσσερις επιχειρήσεις εμφανίζονται κερδοφόρες το 1989 και με ίδια κεφάλαια που κυμαίνονται γύρω στο 30% των απασχολούμενων κεφαλαίων.

Περίπου χίλιες επιχειρήσεις διαθέτουν καταρχήν τις προϋποθέ-

οεις εισαγωγής της μετοχής τους στο ΧΑΑ. Αν ενθαρρυνθεί από την κρατική πολιτική αυτή η τάση, που ήδη έχει αρχίσει να διαμορφώνεται, θα αντιμετωπιστεί το κυριότερο εμπόδιο για τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό του δευτερογενή τομέα, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς του και την ενίσχυση του εξαγωγικού του προσανατολισμού.

2. Την αναβάθμιση της βιομηχανικής εκπαίδευσης ώστε να ανταποκρίνεται στις τεχνολογικές εξελίξεις και τη νέα οργάνωση εργασίας.

Η εφαρμογή αποτελεσματικών πολιτικών στο χώρο αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού απαιτεί λεπτομερή γνώση των αναγκών της βιομηχανίας και ουσιαστικότερη σύνδεση της παραγωγής με την εκπαίδευση. Η ποιοτική βελτίωση των επενδύσεων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον βαθμό εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης των εργαζομένων.

Η ανύψωση λοιπόν της επαγγελματικής στάθμης των εργαζομένων με προγράμματα κατάρτισης και συνεχούς επιμόρφωσης είναι αναγκαία. Έμφαση θα πρέπει να δοθεί σε προγράμματα νέων τεχνικών ειδικοτήτων στην διοίκηση επιχειρήσεων και νέων επιχειρηματιών.

3. Ανάπτυξη των υποδομών και διασύνδεση με διευρωπαϊκά δίκτυα.

Η ανάπτυξη των υποδομών των περιφερειακών περιοχών της Κοινότητας όπως η Ελλάδα με βασική πηγή χρηματοδότησης κοινοτικούς πόρους θα συμβάλλουν αποφασιστικά στην επιτυχία των επιχειρήσεων σε ανταγωνιστικό περιβάλλον.

Η διασύνδεση δε με τα διευρωπαϊκά δίκτυα (μεταφορών-τηλεπικοινωνιών-ενέργειας) μπορεί να συμβάλλει στην διεύρυνση της αναγκαίας υλικοτεχνικής υποδομής για τις επιχειρήσεις, διευ-

κρύνοντας περαιτέρω την πρόσβασή τους στην ευρύτερη κοινοτική αγορά.

4. Την διεύρυνση της παραγωγικής βάσης προς την κατεύθυνση της διαρθρωτικής προσαρμογής.

Η στασιμότητα των βιομηχανικών επενδύσεων για περισσότερο από 15 χρόνια, αναδεικνύει, πέραν των άλλων, τη διαχρονικότητα ενός αρνητικού κλίματος για ιδιωτικές επενδύσεις που συνδυαζόμενο με την ατομία και τις έντονες αδυναμίες υλοποίησης επενδυτικών σχεδίων του δημόσιου τομέα, περιόρισε σημαντικά την μεταποιητική παραγωγική βάση.

Η Ελλάδα τουλάχιστον κατά την τελευταία 15ετία δεν είναι ανταγωνιστική σαν τόπος παραγωγής για τις βιομηχανικές επιχειρήσεις. Αν δεν βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα στον τομέα αυτό είναι ιδιαίτερα περιορισμένες οι πιθανότητες για προσέλκυση επενδύσεων. Διορθωτικά μέτρα προς την κατεύθυνση εξάλειψης των αρνητικών παραγόντων για την προσέλκυση επενδύσεων είναι :

- α) Η διαμόρφωση ενός μακρόχρονου και σταθερού πλαισίου λειτουργίας για τις επιχειρήσεις.
- β) Ο περιορισμός και η περαιτέρω απλοποίηση των γραφειοκρατικών διαδικασιών που καλύπτουν τις σχέσεις με τις κρατικές υπηρεσίες, τόσο κατά την προλειτουργική όσο και κατά την περίοδο-λειτουργίας των επιχειρήσεων.
- γ) Η προώθηση συγκεκριμένων προγραμμάτων βιομηχανικής εκπαίδευσης εναρμονισμένων προς τις αυξημένες απαιτήσεις των υφισταμένων και νεοϊδρυομένων βιομηχανικών επιχειρήσεων.

δ) Η βελτίωση των τεχνικών υποδομών και υπηρεσιών αγοράς (μεταφορές, τηλεπικοινωνίες κλπ.)

ε) Η βελτίωση του οικονομικού περιβάλλοντος των επιχειρήσεων.

Ο προσανατολισμός των επενδυτικών πόρων προς αναπτυξιακά επιθυμητές κατευθύνσεις (π.χ. ολοκληρωμένα ή συμπληρωματικά βιομηχανικά κυκλώματα) είναι δυνατό να επιτευχθεί με τους μηχανισμούς που αναπτύσσονται κατά την υλοποίηση προγραμμάτων που στηρίζονται σε Κοινοτική συνδρομή όπως Μ.Ο.Π. και Σ.Π.Α. αλλά και των προγραμμάτων καταπολέμησης της ανεργίας.

Η παρεμβατική αυτή προσέγγιση είναι συμβατή με την κοινοτική εφόσον διακρίνεται από το προσανατολισμό διευκόλυνσης του στόχου της διαρθρωτικής προσαρμογής.

Η ανάπτυξη εθνικών ολοκληρωμένων βιομηχανικών κυκλωμάτων φαίνεται να εμφανίζει δυσκολίες (περιορισμένες δυνατότητες του δημόσιου και ιδιωτικού παραγωγικού δυναμικού-οξύς διεθνής και ενδοκοινοτικός ανταγωνισμός). Ωστόσο διευρυμένες εμφανίζονται οι δυνατότητες ανάπτυξης περιφερειακών μονάδων με μονάδες-πυρήνα εγκαταστημένες στις αναπτυγμένες περιοχές της Κοινότητας.

5. Τον σχεδιασμό και την προώθηση επιθετικής εξαγωγικής πολιτικής.

Η επιθετική εξαγωγική πολιτική αποτελεί έναν ακόμα βασικό άξονα πολιτικής που από την επιτυχία της εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό η ανταγωνιστική διεύρυνση της παραγωγικής βάσης της χώρας.

Η κατάργηση των εξαγωγικών ενισχύσεων, και ο περιορισμός των δυνατοτήτων άσκησης βιομηχανικής πολιτικής μέσω κρατικών προμηθειών, στο πλαίσιο της κοινοτικής βιομηχανικής πολιτικής επιβάλλουν τον ταχύ εξαγωγικό αναπροσανατολισμό της ελληνικής βιομηχανίας.

Ως προς τις Κρατικές προμήθειες θα πρέπει να προωθηθούν συνεργασίες με άλλες Κοινοτικές Εταιρίες για αύξηση συμμετοχή εγχώριων επιχειρήσεων στις Κρατικές προμήθειες.

6. Την επίτευξη ενός υψηλού επιπέδου περιβαλλοντικής προστασίας εναρμονισμένου με τις αναπτυξιακές ανάγκες της βιομηχανίας.

"Η συνεχής οικονομική ανάπτυξη μπορεί να διατηρηθεί μόνο με ένα υψηλό επίπεδο προστασίας περιβάλλοντος".

Η πρόταση αυτή, κοινά αποδεκτή, σηματοδοτεί ένα πλαίσιο περιορισμών (οικονομικών, χωροταξίας) που θα πρέπει να αντιμετωπίσει η βιομηχανία. Η αρχή ότι "ο ρυπαίνων πληρώνει" μεταφράζεται σε επιβάρυνση του κόστους των προϊόντων και απαιτεί παραπέρα βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων.

Στην ελληνική βιομηχανία όπου ένα στοιχειώδες επίπεδο υποδομών, λειτουργεί μόνο στην ευρύτερη περιοχή Αθήνας-Θεσσαλονίκης με τα γνωστά ιδιαίτερα περιβαλλοντικά προβλήματα, το εγχείρημα της διεύρυνσης της παραγωγικής βάσης της βιομηχανίας επιβαρύνεται ακόμα περισσότερο και είναι φανερό ότι θα πρέπει να αναζητηθούν διέξοδοι συμβατοί και των δύο επιδιώξεων (ανάπτυξη-περιβάλλον).

Υπό το πρίσμα αυτό και με βάση τα αντικειμενικά δεδομένα των μετρήσεων για τις επιπτώσεις στο περιβάλλον από τη λειτουργία της βιομηχανίας θα πρέπει να προχωρήσουμε σε συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους φορείς (βιομήχανοι-εργαζόμενοι-τοπική αυτοδιοίκηση) σε μια αναθεώρηση της νομοθεσίας που αφορά τους περιορισμούς χωροθέτησης της βιομηχανίας, λαμβάνοντας υπόψη τις δυνατότητες που παρέχει η περιβαλλοντική τεχνολογία αλλά και τα αδιέξοδα στα οποία έχει οδηγήσει η

υφιστάμενη νομοθεσία (αγοραπωλησία αδειών εγκατάστασης-δωραδοκίες κλπ.).

7. Την ταχύτερη ανάπτυξη των υποδομών στις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες της χώρας.

Η περιορισμένη αποτελεσματικότητα του νόμου των κινήτρων για την περιφερειακή ανάπτυξη (Ν.1262) που συνδέεται με την ορθολογική διοχέτευση πόρων, την περιορισμένη και αναποτελεσματική λειτουργία μονάδων, (συγκέντρωση πόρων σε παραδοσιακές δραστηριότητες) την μη προώθηση επενδύσεων με δυνατότητες συμβολής στη διαρθρωτική προσαρμογή της βιομηχανίας, ανάδειξε ότι κύριο πρόβλημα της αναμικτής περιφερειακής ανάπτυξης παραμένει το χαμηλό επίπεδο των υποδομών. Δημιουργείται λοιπόν η ανάγκη ριζικής αναμόρφωσης του πλαισίου αναπτυξιακών κινήτρων εναρμονιζόμενα με το Κοινοτικό πλαίσιο περιφερειακής πολιτικής όπου θα λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες των λιγότερο ανεπτυγμένων περιφερειών της Κοινότητας.

Η προώθηση ενός συντονισμένου προγράμματος βελτίωσης των υποδομών (μεταφορές-τηλεπικοινωνίες κλπ.) αποτελεί το πρώτο βήμα στο οποίο μπορεί να στηριχθεί ένα πρόγραμμα βιομηχανικής ανάπτυξης σε επίπεδο περιφέρειας. Τα μέτρα πολιτικής για οικονομική και κοινωνική συνοχή σε Κοινοτικό επίπεδο θα αποτελέσουν ουσιαστικό στοιχείο της βιομηχανικής πολιτικής.

8. Την υποστήριξη της ανάπτυξης των Μ.Μ.Ε.

Η ανάπτυξη και ανταγωνιστική λειτουργία των ΜΜΕ θεωρείται ένας από τους κύριους συντελεστές για την επίτευξη της διαρθρωτικής προσαρμογής της κοινοτικής βιομηχανίας.

Στο πλαίσιο αυτό και δεδομένης της μορφολογίας της ελληνικής βιομηχανίας όπου κυρίαρχη είναι η παρουσία των ΜΜΕ μια σειρά εθνικών και κοινοτικών ενεργειών θα αναπτυχθούν προς την κατεύθυνση :

- 1) της διευκόλυνσης της πρόσβασής τους στα προγράμματα ανάπτυξης νέων τεχνολογιών και τη δημιουργία υποδομής παροχής τεχνολογικών υπηρεσιών προς τις Μ.Μ.Ε.
- 2) της επιτάχυνσης των διαδικασιών διεύρυνσης των χρήσεων των νέων τεχνολογιών.
- 3) της εξασφάλισης ανθρώπινου δυναμικού καταρτισμένου σε σχέση με τις απαιτήσεις των νέων τεχνολογιών και των νέων μορφών οργάνωσης.
- 4) της ανάπτυξης ενδοκοινοτικής και διεθνούς συνεργασίας μεταξύ των ΜΜΕ και των μεγάλων επιχειρήσεων.

Αθήνα, 25/4/91

Το κείμενο αυτό έχει
παραχθεί οριστικές φε
από του Γ. Παραconstanti-
νου (Ο.Ο.Σ.Α)